

Nazi Almanya'sı Döneminde Nazizm İdeolojisindeki Antisemitist Propaganda Mitlerinin Eğitime Yansıması

ÖZET

- Yasemin KESKİN YILMAZ**
Öğr. Gör. Malatya Turgut Özal Üniversitesi
yasemin.yilmaz@ozal.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8178-0093
- Caner ÇAKI**
Arş. Gör. İnönü Üniversitesi
caner.caki@inonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1523-4649
- Arzu KAZAZ**
Öğr. Gör. Dr. Selçuk Üniversitesi
akazaz@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1076-4234

Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (NSDAP), 1933 yılında Almanya'da iktidara gelmesinden sonra Naziler, Nazizm ideolojisinin antisemitist fikirlerinin ülke genelinde hâkim olmasına çalışmakta, bu amaçla Yahudilere yönelik nefret söylemi içeren yayınlar yapılmaya başlanmaktadır. Bu yayınlar içerisinde en dikkat çekenlerden biri NSDAP'nin önde gelen siyasetçilerinden biri olan Julius Streicher tarafından yayınlanan ve özellikle Almanya'daki okullarda Yahudi karşıtı algıların inşa edilmesinde kullanılmaya çalışılan Zehirli Mantar (Der Giftpilz) isimli hikâye kitabı olmaktadır. Çalışmada Zehirli Mantar kitabı içerisinde seçilen sekiz hikâye üzerinden Nazizm ideolojisinin Alman toplumunda inşa etmek istediği mitlerin ortaya konulması ve inşa edilen mitler ile neyin hedeflendiğinin açıklanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla belirlenen hikâyelerde yer alan yazılı ve görsel kodlar, göstergebilimsel analize tabi tutularak incelenmektedir. Elde edilen bulgular kapsamında, hikâye kitabı üzerinden "Yahudilerin Alman toplumunu ekonomik yönden sömürdüğü", "Yahudilerin yalnızca kendi çıkarlarını için çalıştığı" ve "Yahudilerin Alman toplumu için tehdit oluşturduğu" şeklinde Yahudi karşıtı mitlerin inşa edildiği görülmektedir. İnşa edilen mitler yoluyla Alman toplumunda Yahudilere yönelik nefret söylemi inşa edilerek, Yahudilerin Alman toplumundan dışlanmasının amaçlandığı ortaya çıkarılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Antisemitizm, Eğitim, Yahudi, Nazizm, Mit

Geliş Tarihi 29.07.2020

Kabul Tarihi 06.10.2020

Yayın Tarihi 19.10.2020

The Reflection of the Antisemitist Propaganda Myths in Nazism Ideology to Education during Nazi Germany

ABSTRACT

- **Yasemin KESKİN YILMAZ**
Lecturer, Malatya Turgut Ozal University
yasemin.yilmaz@ozal.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8178-0093
- **Caner ÇAKI**
Res. Ass. Inonu University
caner.caki@inonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1523-4649
- **Arzu KAZAZ**
Lecturer Dr., Selçuk University
akazaz@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1076-4234

Nazis tried to dominate antisemitist ideas of the Nazism ideology throughout the country after National Socialist German Workers' Party (NSDAP) came to power in Germany in 1933. For this purpose, publications containing hate speech towards Jews were started to be published. One of the most notable among these publications was the story book Poisonous Mushroom (Der Giftpilz), published by one of the leading politicians of NSDAP, Julius Streicher. Poisonous Mushroom tried to be used in building anti-Jewish perceptions, especially in schools in Germany. In the study, it was aimed to reveal the myths that Nazism ideology wanted to build in German society and explain what was targeted with the built myths through eight stories selected from Poisonous Mushroom. Written and visual codes in the stories determined for this purpose were examined semantically. Within the scope of the findings obtained, it was observed that "Jews economically exploit German society", "Jews work only for their own interests" and "Jews pose a threat to German society" anti-Jewish myths were constructed through the story book. By constructing hate speech towards Jews in German society through built myths, it was revealed that Jews were intended to be excluded from German society.

Keywords: Antisemitism, Education, Jewish, Nazism, Myth

GİRİŞ

Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (NSDAP), Almanya'da iktidarda bulunduğu dönemde (1933-1945) Alman toplumsal ve kültürel yaşantısında radikal değişimler yaşanmaktadır. Özellikle NSDAP iktidarı ile birlikte Almanya'da antisemitist söylemler hâkim olmaya ve Alman eğitiminde Yahudileri düşman olarak sunan mitler inşa edilmeye başlanmaktadır. Naziler, inşa edilen mitler üzerinden Almanya'da gerçekleştirilen Yahudi karşıtı politikalarını Almanlar nezdinde meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Bu aşamada çeşitli propaganda çalışması gerçekleştirilmektedir. Propagandanın tek yönlü mesaj kullanımı üzerinden (Avcı, 2018, s. 75) Alman halkında antisemitist söylemler empoze edilmeye çalışılmaktadır.

Naziler, özellikle okullarda Nazizm ideolojisi altında öğrenim gören Alman öğrencilerin antisemitist mitleri benimsemesi için faaliyette bulunmaktadır. Alman eğitim sisteminde antisemitist materyaller ön plana çıkmakta ve Alman öğrencilerin Yahudileri Almanların ulusal düşmanı olarak nitelendirmeleri amaçlanmaktadır. Bu süreçte NSDAP'nin önde gelen isimlerinden Julius Streicher tarafından 1938 yılında *Der Giftpilz* (Zehirli Mantar) isimli antisemitist içerikli hikâye kitabı yayınlanmaktadır. Hikâye kitabında Yahudiler, Alman toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşantısı için tehdit olarak sunulmakta ve sözde bu tehdide karşı Alman çocuklar uyarılmaktadır. İçeriğinde barındırdığı sert antisemitist söylemler nedeniyle Zehirli Mantar hikâye kitabı, Nazi Almanyası'nda Alman eğitiminde inşa edilen Yahudi karşıtlığının bir simgesi haline gelmektedir. Hikâye kitabındaki antisemitist söylemler üzerinden Yahudilerin Nazi Almanyası'nda yaşadığı ayrımcı ve dışlayıcı ifadeler ortaya çıkabilmektedir.

Nazi Almanyası'nda eğitim sistemini temel yönleriyle inceleyen alanda akademik çalışmalar bulunmaktadır. Diğer yandan Nazi Almanyası'nda eğitim sistemini farklı başlık ve içerikler özelinde ele alan çalışmalara da rastlanmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde; (Simon, 1956)Yahudi yetişkin eğitimini; (Kater, 1974)yükseköğrenim öğrencilerini; (McKale, 1975)Nazilerin, Almanya dışındaki okulları ve gençlik kulüplerini kontrol etme girişimini; (Brickman, 1985)1935 ırk yasaları ve Alman eğitimini; (Demichele, 1971)Nazi eğitim düzenini; (Blackburn, 1980)tarih ders kitaplarında Hıristiyanlığın tasvirini;(Cochavi,

1988)Yahudi yetişkin eğitimini; (Pine, 1996)Nazi ideolojisi ve aile değerlerinin okul ders kitapları ile yayılmasını; (Redmann, 1998)çocuk edebiyatı, eğitim ve ideolojiyi; (Ofer, 2001) Nazi işgali sırasında Varşova'daki Yahudi çocukların eğitimini; (Bodó, 2003)Nazi Almanyası'ndaki yabancı öğrencileri; (Wolf, 2010)yükseköğrenimi; (Blackburn, 2012)Nazi ders kitaplarında ırk ve tarihi; (Silver, 2015)1933-1945 yılları arasında Nazi işgali altındaki bölgelerde Yahudi çocukların eğitimini;(Schuch, 2017) yetiştirme, eğitim ve ırksal hijyeni incelemiştir.

Türkiye'de konuyla ilgili Nazi Almanyası'nın işgali altındaki Sırbistan'da antisemitizmi (Yılmaz, Çakı, & Gazi, 2020), Nazi Almanyası'nın işgali altındaki Polonya'da Yahudi karşıtı söylemleri (Çakı, Gazi, & Çakı, 2019) inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Yurdakul ve Alperen'in (2019)ise Zehirli Mantar hikâye kitabının propaganda aracı olarak kullanılmasını inceleyen çalışması ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada ise Zehirli Mantar hikâye kitabında yer alan görsellerin ve alt metinlerin göstergebilimsel analizi yapılarak, Nazi Almanyası'ndaki eğitim sisteminde ilkokul düzeyinde inşa edilmeye çalışılan propaganda mitleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Elde edilen bulgularda, antisemitist söylemlerin gösterge dizgeleri üzerinden nasıl oluşturulduğu ve Alman çocuklarına ne şekilde benimsetilmeye çalışıldığı ele alınmaktadır. Almanya'da 1933-1945 yılları arasında iktidarda bulunan NSDAP'nin benimsediği Nazizm ideolojisinin, ek kaynakça olarak kullanılan kitaplar üzerinden Alman eğitim sistemine adapte edildiği görüşü çalışmanın temel argümanı oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Zehirli Mantar hikâye kitabı üzerinden Alman eğitiminde inşa edilen antisemitist mitlerin ortaya konulması ve inşa edilen mitlerin NSDAP'nin ne gibi amaçlarına hizmet ettiğinin açıklanması amaçlanmaktadır. Zehirli Mantar hikâye kitabı içerisinden çalışmanın evrenini en iyi şekilde yansıtaacağı düşünülen sekiz hikâye örneklem olarak belirlenmekte, belirlenen sekiz hikâyede yer alan görseller ve hikâyeyi özetleyen yazı kodlar özelinde nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilim yöntemi kullanılarak hikâye kitabı incelenmektedir (Calvin, 2020).Çalışmada yer alan hikâyelerin konu ve içerik olarak birbirine benzer olması nedeniyle, hikâye kitabında farklı ifadeler üzerinden antisemitist söylemlere yer veren 8 hikâye çalışmanın örnekleme olarak belirlenmektedir. Diğer yandan hikâyeler belirlenirken, hikâyelerde farklı görsel ve yazılı kodların olmasına ve birbirinden farklı mitlerin inşa edilmesine önem verilmektedir. Bu aşamada hikâyelerde 8 ana mit ortaya

konulmakta, ortaya konulan 8 ana mit de belirlenen 8 hikâye üzerinden analiz edilmeye çalışılmaktadır. Son olarak, hikâyeler arasındaki ilişkisellik korunarak, hikâyeler üzerinden verilmek istenen ana mesajın en iyi şekilde yansıtılmasına çalışılmakta, bu aşamada çalışma 8 hikâyeye sınırlı tutulmaktadır. Hikâyede yer alan göstergelerin çözümlemesi dilbilimci Charles William Morris'in göstergebilim kavramları üzerinden gerçekleştirilirken, hikâyede Alman eğitiminde inşa edilen mitler ise dilbilimci Roland Barthes'ın mit anlayışı ışığında analiz edilmektedir. Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, Zehirli Mantar hikâye kitabı özelinde;

- Alman eğitiminde hangi antisemitist mitler inşa edilmektedir?
- Alman eğitim sisteminde ilkokul düzeyinde okutulan kitaplarda, Yahudiler nasıl temsil edilmektedir?
- İnşa edilen mitler üzerinden hangi amaçlara hizmet edilmektedir? şeklindeki sorulara cevap aranmaya çalışılmaktadır.

Çalışma, Nazi Almanyası dönemindeki antisemitist söylemlere ışık tutması, Alman eğitiminde Yahudilerin ne şekilde düşman olarak sunulduğunu açıklaması ve inşa edilen mitler üzerinden NSDAP tarafından yürütülen antisemitist politikaların ne şekilde meşrulaştırdığını ortaya çıkarması bakımından önem taşımaktadır. Buna karşılık çalışmada Alman eğitim sistemi üzerinden inşa edilen antisemitist mitlerin yalnızca Zehirli Mantar hikâye kitabı ve yalnızca sekiz hikâye üzerinden ortaya konulması çalışmanın temel sınırlılığını oluşturmaktadır. Tüm bu süreçte çalışmada ilk olarak Nazi Almanyası'ndaki Alman çocuklarının eğitimi ve antisemitist eğitim yapısı ve Nazizm ideolojisindeki antisemitist mitlerin Alman eğitim sisteminde ne şekilde inşa edildiği açıklanmaya; ardından Zehirli Mantar hikâye kitabındaki hikâyeler özelinde Nazi Almanyası'nın eğitim sisteminde ilkokul düzeyindeki antisemitist söylemler analiz edilerek ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Çalışma kapsamında Nazi Almanyası'ndaki Alman çocukların antisemitist eğitimine ışık tutulması, Zehirli Mantar hikâyekitabı üzerinden inşa edilen antisemitist mitlerin daha açıklayıcı bir şekilde ortaya konulmasını sağlayabilmektedir. Özellikle Nazilerin iktidara gelmesinden sonra Alman çocukların eğitim hayatlarında yaşanan değişimlerin belirtilmesinin, hikâye kitabının hangi bağlamda yayımlandığı ve kitlelere sunulduğu konusunda bir algı oluşturabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Nazizm ideolojisinde yer alan

antisemitist düşüncelerin ele alınması ve bu antisemitist düşüncelerin Alman eğitimindeki yansımalarının ortaya konulması, çalışmada elde edilen bulguların daha anlaşılır hale gelmesini sağlayabilmektedir.

1. Nazi Almanyası'nda Alman Çocukları ve Antisemitist Eğitim

Mevcut iktidarın ideolojik söylemlerinin, ilkokul çağından itibaren bireylere aktarılması, gelecek nesillerin istenilen yönde hareket etmesinde önem taşımaktadır. İktidar bu süreçte söylemlerini meşrulaştırmak için eğitime müdahale edebilmekte ve söylemlerini gerçeklikmiş gibi insanlara sunabilmektedir. Özellikle kitle iletişim araçları üzerinde mutlak kontrol kurabilen iktidarlar (Arıca, 2019, s. 394), söylemlerini egemen kılmayı amaçlayabilmekte (Dündar, 2019, s. 310), bu süreçte eğitim faaliyetleriyle de söylemlerini daha etkili bir şekilde insanlara empoze etmeye çalışabilmektedir.

1933 yılında Almanya'da iktidara gelen Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) de hem medya hemde eğitim yoluyla ideolojik söylemlerini kitlelere benimsetmek için çeşitli propaganda faaliyetlerinde bulunmuştur. Medya ve eğitim sisteminde kurulan kontrol, Nazilerin ideolojik söylemleri üzerinden idealize edilen Alman vatandaşlarının yetişmesine zemin hazırlayabilmektedir. Nazi rejimi, iktidarının ilk döneminden itibaren Alman çocuklarının Nazizm ideolojisi altında yetişmesine büyük önem vermiştir. Alman çocuklara verilen eğitimlerde, antikomünizm, antikapitalizm, antisemitizm ve Alman milliyetçiliği ön planda tutulmuş, Alman çocukları nezdinde Nazizm ideolojisinin öğretilerini uygulayan ve *Führer**'in emirlerini kayıtsız şartsız yerine getiren Alman vatandaşları da idealize edilmiştir. Bu aşamada Naziler, mümkün olduğunca Nazizm ideolojisinin Alman çocukları üzerindeki etkisini arttırabilmek için Alman okullarının dışında da Alman çocuklarının ideolojik öğretiler doğrultusunda eğitimlerini sürdürmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda NSDAP bünyesinde *Hitlerjugend* (Hitler Gençliği, HJ) adında Alman çocuklarının ve gençlerinin yer aldığı bir gençlik birimi meydana getirilmiştir. 14-18 yaş aralığındaki Alman erkekler, HJ bünyesinde paramiliter bir şekilde örgütlenmiş, Alman kızları ise *Bund Deutscher Mädel* (Alman Kız Birliği, BDM) bünyesinde eğitim almıştır. Diğer yandan 10-14 yaşındaki Alman erkekler için de *Deutsches Jungvolk* (Alman Gençliği, DJV) birimi oluşturulmuştur. Nazi rejimi altında antisemitist eğitim alan Alman çocukları, 14

* Nazi Almanyası'nda cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık makamını tek elden yürüten devlet başkanlarına verilen unvandır.

yaşına vardıklarında DJ'den, HJ'ye geçmekte daha sonra da SS¹'e katılarak orduda yer almıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru ise Alman çocuklar doğrudan ABD ve Sovyetler Birliği'ne karşı muharebelere katılmıştır(McNab, 2015, s. 391).

Alman milliyetçiliği ve Komünizm karşıtlığı ile birlikte Nazilerin eğitimlerinde üzerinde durduğu en önemli konulardan biri de Yahudi karşıtlığı olmuştur. Nazi sisteminin temel söylemi olan antisemitizm(Boschki, Reichmann, & Schewendemann, 2015, s. 469), Yahudileri Almanya ve insanlık için birer tehdit olarak sunarak, Alman çocuklarının Yahudi karşıtı olarak yetişmesini amaçlamıştır. Naziler, Alman çocuklarını sağlıklı, güçlü, dayanıklı ve dinamik bireyler olarak yetiştirmeye hedeflemiş bu aşamada Alman çocuklarına Nazizm ideolojisinin bir öğretisi olan *Übermensch*² kavramını benimsetmeye çalışmıştır. Almanların üstün bir ırk olduğu aktarılırken, Yahudilerin ise üstün ırk olmadığı vurgulanmıştır. Naziler, ırksal söylemlerini Alman çocukları nezdinde meşrulaştırmak için Almanları sağlıklı, güzel, güçlü ve kaslı, Yahudileri ise zayıf ve çirkin şekilde resmeden görseller içeren materyalleri eğitimlerinde kullanmıştır.

Nazi rejiminin iktidarında zaman içerisinde HJ üyelerinin sayısı kademeli olarak artmış ve 1936 yılına gelindiğinde Almanya'daki tüm çocukların Nazi gençlik örgütlerine dâhil olması zorunlu hale getirilmiştir. Nazi rejimi, 1936 yılından sonra tüm Alman gençlerini gençlik hareketine dâhil etmeye çalışmış(Horn, 1973, s. 26), böylece Almanya'daki tüm çocuklar, Nazizm ideolojisindeki antisemitist söylemlere maruz kalmıştır. Diğer yandan NSDAP'ye bağlı olan gençlik örgütleri dışındaki tüm gençlik birliklerinin de faaliyeti yasaklanmıştır. NSDAP'nin iktidarından sonra Yahudi öğretmenler Alman okullarından ve üniversitelerinden uzaklaştırılmıştır(Horn, 1976, s. 425). Alman eğitim sisteminde, Yahudi çocukların öğrenimlerini sürdürmelerine izin verilmekle birlikte bu süreçte hem akranları hem de öğretmenleri tarafından dışlanmaya maruz kalabilmiştir. İlerleyen süreçte pek çok alanda olduğu gibi okullarda da Alman ve Yahudi çocukları ayrılmış, bir süreliğine Yahudi öğretmenlerin Yahudi öğrenciler için ayrı okullarda eğitimlerini sürdürmelerine izin verilmiş, fakat daha sonra Yahudi çocukların tamamen eğitim almaları yasaklanmıştır.

¹SS (Schutzstaffel), NSDAP bünyesinde paramiliter bir örgüttür. İlerleyen süreçte Waffen-SS askeri birimleri de meydana getirilmekte ve bu askeri birimler İkinci Dünya Savaşı'nda aktif rol oynamaktadır.

²Übermensch (üstün ırk) kavramı, Naziler tarafından desteklenen ırksal açıdan aryan ve Cermen ırkına mensup kişilerin sözde üstün özelliklere sahip olduğu fikrini ifade etmektedir.

Nazi eğitim sisteminde Alman çocuklarına ari ırkın önemli olduğu vurgulanmış, "ırkın hijyeni" olarak adlandırılan ari ırkın korunması kapsamında üstün ırka mensup birinin alt ırk olarak adlandırılan başka bir kişiyle evlenmesinin ırkın saflığını bozacağı iddia edilmiştir. Bu aşamada Alman çocukları üzerinde alt ırk olarak nitelendirilen Yahudiler ile Alman vatandaşlarının evlenmesinin irksal olarak sakıncalı olduğu görüşünün hâkim kılınmasına çalışılmıştır. Diğer yandan eğitim materyalleri içerisinde de Yahudiler bir sorun olarak ön plana çıkarılmıştır. Nazi Almanyası'nda ırk biyolojisi ve antisemitizmin oluşumu ve öğretimi (Wegner, 1991, s. 188), Yahudileri Alman çocuklarının zihinlerinde Almanların dışında bir pozisyona konumlandırmıştır. Özellikle çocuk kitaplarında Yahudilere yönelik nefret söylemine yer verilmiş, bu şekilde Alman çocuklarının Yahudileri tehdit olarak değerlendirerek, onları dışlamalarının sağlanması amaçlanmıştır. Çocuklara yönelik hikâye kitaplarında Yahudiler, çarpık duruşlu, kaba, kıl içerisinde, koyu yüzlü, şişkin gözlü, iri burunlu olarak sunulmuş, bu şekilde Alman çocukların zihinlerinde Yahudilere yönelik olumsuz stereotipler meydana gelmesi söz konusu olabilmektedir.

2. Nazizm İdeolojisindeki Antisemitist Mitlerin Alman Eğitiminde İnşası

NSDAP'nin iktidarı döneminde Nazizm ideolojisinin antikomünist, antikapitalist ve antisemitist fikirlerinin kitlelere benimsetilmesi sürecinde çeşitli propaganda faaliyetlerine yönelinmiştir. Özellikle antisemitist propaganda üzerinden Yahudiler, Alman toplumu için bir tehdit olarak ön plana çıkarılmıştır. Naziler, medya kanalıyla Alman toplumunda antisemitist mitler inşa etmiş, inşa edilen antisemitist mitlerle Nazizm ideolojisinin Yahudi karşıtı söylemlerinin meşrulaştırılmasına çalışılmıştır. Nazi Almanyası'ndaki yeşişkin Almanlar gibi ilkökul çağındaki Almanlar da antisemitist propagandanın kapsamına dâhil edilmiş, bu aşamada Alman çocuklarına yönelik antisemitist hikâye kitapları üzerinden antisemitist propagandanın yapılmasına izin verilmiştir. Antisemitizm kavramı en kısa tanımıyla Yahudilerin dinine, kültürüne ve ırkına düşmanlığı ifade etmektedir. Tarihi çok eski zamanlara dayanan antisemitizmin, yakın geçmişte en yoğun olarak yaşandığı yer Nazi Almanyası olmaktadır. 30 Ocak 1933 yılında Almanya'da iktidara gelen Adolf Hitler liderliğindeki Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP), benimsediği antisemitist Nazizm ideolojisi çerçevesinde Yahudileri, Alman toplumundan dışlayan uygulamalara yönelmiştir. Almanların antisemitizmi, baskı tehdidi, halkın rejimin ekonomik ve uluslararası

başarıları hakkındaki algıları ve Yahudi karşıtı propaganda nedeniyle zamanla artmıştır(Smith, 1988, s. 1324).

Nazilerin Almanya'da iktidarından sonra Alman eğitiminde Yahudiler, ulusal bir düşman olarak inşa edilmeye ve kamuoyunda gerek Alman gerekse insanlık adına büyük bir tehdit olarak sunulmaya başlanmıştır. Naziler, tehdit olarak sundukları Yahudilere karşı Yahudi ayrımcılığına yol açan ve Yahudileri toplumdan dışlayan politikalar hazırlamış, hazırlanan bu politikaları da Alman toplumunda meşrulaştırmak için antisemitist mitlerden yararlanmıştı. Bu süreçte Naziler, hem yüzyıllara dayanan *Ritualmordlegende*³ gibi hem de yakın zaman ortaya çıkan *Complot judéo-maçonnique*⁴ gibi antisemitist mitleri kullanarak, Alman toplumunda Yahudilere yönelik nefret oluşturmaya ve bu şekilde Yahudi karşıtı politikalarını meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu ortamda da Yahudiler, şiddete maruz kalmış ve toplama kamplarına gönderilmiştir(Graham, 1993, s. 438).

Nazilerin, Yahudi karşıtı tutumlarını meşrulaştırmada en sık kullandıkları antisemitist mitlerin başında *Dolchstoßlegende* (Arkadan Bıçaklama) gelmiştir. *Dolchstoßlegende*'a göre Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nı cephede kaybetmediği, ülke içerisinde Almanya'ya ihanet edenler yüzünden Almanya'nın 1919 yılında Versay Antlaşması'nı imzaladığı iddia edilmiştir. Mitteki söylem ile devrimcilere odaklanılmasına karşılık(Occleshaw, 1985, s. 49), Naziler, *Dolchstoßlegende*'de doğrudan Yahudileri ön plana çıkarmakta ve mit üzerinden Yahudileri Almanya'nın düşmanı olarak sunmuştur. Böylece Naziler, Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yenilgisinin ve ardından gelen olumsuz sonuçların sorumluluğunu Yahudilere vermiştir.

Naziler tarafından en sık kullanılan antisemitist mitlerden bir diğeri de *Complot judéo-maçonnique* üzerinden inşa edilen Yahudi-Komünist-Mason Komplosu şeklindeki mit olmuştur. Mitte, Masonların ve Yahudilerin, sözde dünya egemenliğini ele geçirmesine hizmet etmesi için Komünizm ideolojisini oluşturdukları ve ideolojiyi tüm dünyaya yaymaya çalıştıkları iddia edilmiştir. İnşa edilen mit yoluyla Nazizm ideolojisindeki Komünizm düşmanlığı da doğrudan Yahudiler üzerine yöneltilmeye çalışılmıştır. Komünizm ideolojisinin dünya genelinde güçlenmesi ile Yahudilerin dünya egemenliğine biraz daha

³*Ritualmordlegende* (Kan Suçlaması), Yahudilerin, Yahudi olmayan çocukları ritüel amaçlarla öldürdüğünü ifade eden Yahudi karşıtı bir söylemdir.

⁴*Complot judéo-maçonnique* (Yahudi-Masonik Komplo), egemenlik elde etmek amacıyla Yahudiler ile Masonluk arasında gizli bir ittifak olduğu iddiasını ifade etmektedir.

yaklaştıkları ileri sürülmüştür. Naziler, dünyayı ele geçirmeye çalıştığını iddia ettiği Yahudilere karşı mücadele ettiklerini savunmuştur(Bytwerk, 2015, s. 221). Nazi Almanyası, özellikle 1941 yılında Sovyetler Birliği'ni işgalini bu antisemitist mit üzerinden meşrulaştırma yoluna gitmiştir.Naziler, Yahudi karşıtı mit inşasını ırksal temellere de dayandırmaya çalışmıştır. Bu aşamada Naziler, Alman ırkının saf ve üstün özelliklere sahip olduğunu iddia ederken, Yahudileri ise *Untermensch*⁵ olarak sınıflandırmıştır. Bu şekilde Naziler tarafından Almanların Yahudilerden üstün bir ırk olduğu, Yahudilerin pis oldukları, hastalık taşıdıkları, ırksal hijyeni tehdit ettikleri gibi farklı antisemitist mitler de oluşturulmuştur. Naziler, ırksal temellere dayanarak inşa ettikleri antisemitist mitler üzerinden 1935 yılında Yahudi ayrımcılığına yol açan *Nürnberg Yasaları*'nı⁶ yürürlüğe koymuştur. Nürnberg Yasaları, ilk anti-Semitik kararlar olarak etkili bir şekilde uygulanacak hükümet yaptırımlarının yolunu açmıştır(Heideman, 2016, s. 5).

Nürnberg Yasaları'nda kimin Alman kimin Yahudi olduğuna yönelik ayrıma yer verilmiş (Ward Sr, 2010, s. 66), yasalar çerçevesinde Naziler, üstün olarak addettikleri Almanların "ırksal hijyeni"ni korumak için Almanlar ile Yahudilerin evlenmesini yasaklamıştır. Naziler, Alman vatandaşları arasında sınıflandırma yoluna giderken Yahudileri ile ilgili olarak *Geltungsjude*⁷(Yahudi sayılma) kavramını kullanmıştır(Pegelow, 2006, s. 44).Naziler, insanların Yahudilerden alışveriş yapmasını engellemek amacıyla da pek çok farklı mit inşa etmiştir. Yahudi kasapların insanlara fare eti yedirdikleri, Yahudi sütçülerin sütlerine su kattıkları, Yahudi ekmekçilerin ekmek hamurunu çıplak ayaklarıyla yoğurdukları şeklinde antisemitist mitler oluşturulmuştur. Ayrıca Naziler, Yahudilerden alışverişin önlenmesine yönelik kampanyalar hazırlamış ve Yahudi işyerlerine yönelik boykotlar düzenlemiştir. 1930'lu yıllarda Alman siyasetinin artan antisemitizmi, 1938 yılında Kristal Gece Olayı⁸ adı verilen şiddet noktasına taşınmıştır(Jantzen & Durance, 2011, s. 538).

⁵*Untermensch* (alt İnsan), Naziler tarafından üstün ırk olarak kabul edilen ari ırkın dışında tutulan kitleleri ifade etmektedir. Nazilere göre alt insan grubuna Yahudiler, Romanlar ve Slavlar girmektedir. Alt insan iddiası, Nazilerin antisemitist söylemlerinde ön plana çıkmaktadır.

⁶*Nürnberg Yasaları* (Nürnberger Gesetze), 15 Eylül 1935 tarihinde Alman ve Yahudileri sınıflandıran ve Yahudilerin belli haklarını sınırlandırarak, Yahudi ayrımcılığına yol açan yasalardır.

⁷*Geltungsjude*, resmi olarak kullanılmamakla birlikte, Yahudi olarak kabul edilen insanlar için ifade edilen bir terimdir.

⁸*Kristal Gece Olayı* (Kristallnacht), 9-10 Kasım 1938 tarihinde gerçekleşen, doğrudan Yahudilere ait evlerin, işyerlerinin ve sinagogların hedef alındığı ve çok sayıda kişinin hayatını kaybettiği şiddet eylemi. Kristal Gece Olayı, Naziler tarafından Yahudilere düzenlenen ilk toplu şiddet eylemi olarak kabul edilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'na gelindiğinde Naziler, Alman ordularına karşı savaşan Müttefik Devletleri ABD, Sovyetler Birliği ve İngiltere'nin Yahudiler tarafından yönetildiğine yönelik yeni bir antisemitist mit meydana getirmiştir. Naziler inşa edilen mit üzerinden sözde dünya hakimeyeti idealinde olan Yahudilerin, dünyadaki büyük güçleri Almanya'ya karşı seferber ettiğini iddia etmiştir. Bu şekilde Naziler, Almanya'nın Müttefik Devletleri'ne karşı mücadelesini kitleler nezdinde meşrulaştırma çabası içine girmiştir. Naziler tarafından, asıl amacın Müttefik Devletleri ile savaşmak olmadığı, Yahudilerin dünyayı ele geçirmesini önlemek olduğu ileri sürülmüştür. Ayrıca Nazi rejimi, Yahudileri İkinci Dünya Savaşı'nı başlatmakla suçlamış, Almanya'yı ise masum ve kuşatılmış olarak sunmuştur(Herf, 2005, s. 51).

Naziler tarafından inşa edilen antisemitist mitler, Nazi Almanyası'nın 7 Mayıs 1945 tarihinde Müttefik Devletleri'ne teslim olmasına kadar kitleler üzerinde kontrol kurabilmek için etkili bir şekilde kullanılmıştır. Nazilerin teslim olmasından ve Nazi Almanyası'nın yıkılmasından sonra Almanya'da antisemitist propagandanın yapılmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Zehirli Mantar kitabının yayıncısı Streicher, Nürnberg Mahkemeleri'nde yargınlanmış ve idama mahkûm edilmiştir.Nazi Almanyası'nda basılan ilkökul düzeyindeki antisemitist hikâye kitaplarının incelenmesi, Alman çocuklarına Nazizm ideolojisinin ne şekilde empoze edildiğini ortaya çıkarması bakımından önem taşımaktadır.Hikâyekitaplarında Yahudilerin nasıl sunulduğu ve Alman çocuklarına karşı hangi görsel ve yazılı göstergeler üzerinden antisemitist mitlerin inşa edildiği gibi konularda da yapılacak incelemeler bilgi verebilecektir.

3. Yöntem

Çalışmada Zehirli Mantar hikâye kitabı, göstergebilime farklı çerçevelerden yaklaşan iki dilbilimci Charles William Morris ve Roland Barthes'in göstergebilim anlayışları üzerinden incelenmektedir. Göstergebilim, 20. yüzyılda dilbilim alanındaki çalışmalarla meydana gelmiştir (Şahan, 2020, s. 278). Dilbilimciler, Charles Sanders Peirce ve Ferdinand de Saussure tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda bir bilim dalı olarak ortaya çıkmıştır (Karaca, Gazi, & Çakı, 2020, s. 1147). Her iki dilbilimcinin ileri sürdükleri göstergebilim kavramları, göstergebilimin sosyal bilimler içerisinde önemli bir araştırma yöntemi olmasının önünü açmıştır. Peirce, göstergebilimi, gösterge, nesne ve yorumlayıcı; Saussure, gösterge, gösteren ve gösterilen olarak ele almaktadır. Peirce'in göstergebilim

kavramları içerisinde de görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simge kavramları yer almaktadır (Çalışkan, Nazi Almanyası işgali altındaki Sırbistan'da komünizm karşıtı kullanılan propaganda posterlerinin göstergebilimsel analizi, 2020, s. 101). Göstergebilim, ilk başlarda dilbilimin bir alanı olarak değerlendirilmekte, buna karşılık zaman içerisinde göstergebilimin, dilbiliminden ayrı bir alan olduğu kabul edilmektedir.

Göstergebilim alanında Peirce ve Saussure'ün dışında da farklı araştırmacılar tarafından çeşitli katkılar sunulmaktadır. Bu katkılar, göstergebilim içerisinde farklı kavram ve modellerin oluşmasına yol açmaktadır. ABD dilbilimci Charles William Morris (1901-1979) ve Fransız dilbilimci Roland Barthes (1915-1980) da göstergebilime katkı sunan araştırmacılardandır. Morris, göstergebilimsel süreci sözdizimsel, anlambilimsel ve edimbilimsel olarak üç boyutta ele almaktadır(Çalışkan & Yılmaz, 2020, s. 83). Sözdizimsel boyut, göstergeler arasındaki ilişkiyi, diğer bir deyişle göstergelerin belirli anlamlar oluşturmak için ne şekilde bir araya getirildiğini incelemektedir. Anlambilimsel boyut, adından da anlaşılacağı gibi sözdizimsel boyutta bir araya getirilen göstergelerin ne anlama geldiğini açıklamaktadır. Son olarak edimbilimsel boyut ortaya çıkan anlamlar üzerinden kişinin çıkarımda bulunmasını, belirli bir eyleme geçmesi ele almaktadır (Rifat, 2013, s. 78-79).Barthes ise göstergelerin anlamlandırma sürecini, kavramın ilk anlamını ifade eden düzanlam ve kavramın kültüre özgü anlamını açıklayan yananlam şeklinde iki boyut üzerinden incelemektedir (Barthes, 2016a, s. 84-85). Bunun yanında Barthes, göstergebilimde kültürler tarafından oluşturulan mitlerin üzerinde durmakta ve kültürlerin çevrelerindeki kavramları mitler yoluyla nasıl anlamlandırdığını analiz etmektedir. Çalışmanın ana teması mitler olduğu için yalnızca Barthes'ın mit kavramı üzerine odaklanılmaktadır.

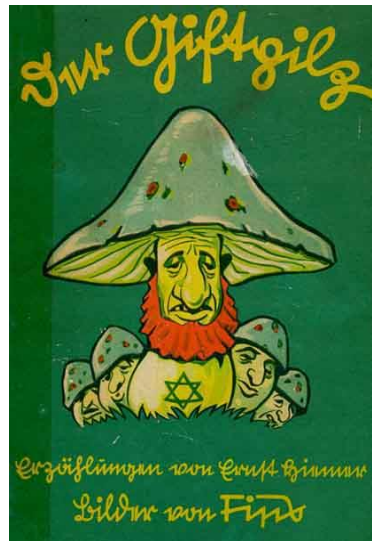
Mit, kültürün anlamlandırma süreci içerisinde ortaya çıkan, kavramların belirli hikâyeler ve efsaneler üzerinden açıklanması çabasını ifade etmektedir. Fransız dilbilimci Claude Lévi-Strauss, mitleri, insanların evreni anlamlandırma sürecinin bir illüzyonu olarak değerlendirmektedir(Lévi-Strauss, 2013, s. 37). Diğer bir deyişle mitler, kültür içerisinde gerçek olduğuna inanılan ya da farz edilen düşünceleri açıklamaktadır. Barthes, mitlerin egemen gücün söylemlerini yansıttığını savunmaktadır. Barthes, pek çok durumda iktidarın varlığının ortaya çıktığını belirtmektedir (Barthes, 2015, s. 45). Mitlerin kültür içerisindeki inşasında da egemen ideolojinin kitle iletişim araçlarındaki tahakkümünün etkili olduğunu ileri sürmektedir. Barthes, bir metnin ideolojik değerinin üretim değerinden ziyade yansıtma

değeri içerdiğini belirtmektedir (Barthes, 2016b, s. 15-16). Bu süreçte Barthes tarafından kültürde mitler üzerinden oluşturulan yapay gerçekliklerin, egemen yapının medya üzerinden topluma empoze ettiği ve kabul ettirdiği söylemler olduğu fikri ortaya konulmaktadır. Barthes, yananamlar üzerinden yapay olanın doğallaştırıldığını ileri sürmektedir (Barthes, 2017, s. 18). Diğer bir açıklamayla mit yalnızca miti meydana getiren kültürün doğrularını kapsayabilmektedir (Aşkan & Mermer Üzümlü, 2020, s. 77).

Bu süreçte de yapay göstergelerin doğal gösterge olarak kullanılabilirdiğini belirtmektedir (Barthes, 2014, s. 25). Barthes, mitlerin toplumun gereksinimleri sonucu oluştuğunu ve toplumda yaşanan hızlı değişimlerin mitler üzerinde de hızlı değişimlere yol açtığını savunmaktadır (Fiske, 2017, s. 189). Çalışmada da NSDAP'nin Almanya'da iktidarından sonra antisemitizm özelinde Alman toplumsal yapısındaki hızlı değişimin mitlere yansımaları ele alınmaktadır. Bu aşamada Zehirli Mantar hikâye kitabından örneklem olarak belirlenen her bir hikâye, ilk olarak Morris'in göstergebilim kavramları üzerinden analiz edilmekte, ardından anlamlandırılan göstergeler üzerinden Alman kültüründe inşa edilen antisemitist mitler ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Görseller üzerinden belirli propaganda mesajları oluşturulabilmekte ve kitlelere sunulabilmektedir (Gazi, Çakı, Gülada, & Çakı, 2020, s. 411-412). Bu aşamada çalışmanın uygulama bölümünün de temel amacı hikâye kitabındaki görseller ve yazılı kodlarda yer alan propaganda mesajlarının ortaya konulmasıdır.

4. Bulgular ve Yorum

Resim 1. Zehirli Mantar Hikâye Kitabının Kapağı

Zehirli Mantar (Der Giftpilz), hikâye kitabı Julius Streicher⁹ tarafından 1938 yılında yayımlanan bir çocuk hikâye kitabıdır. 56 sayfadan oluşan hikâye kitabı, Alman çocukları Yahudilerin sözde kendilerine ve genel olarak Alman toplumuna karşı oluşturdukları iddia edilen tehlikeler konusunda "uyarmak" amacını taşımaktadır. Kitap, çocukları Nasyonal Sosyalist propaganda ruhu içinde eğitmeyi amaçlamaktadır. Hikâye kitabı, bir annenin oğluna mantar toplarken insanlar arasında “zehirli mantarlar” olduğunu söylediği bir giriş anlatısıyla başlamaktadır. Yahudilerin, insanlar arasındaki zehirli mantar olduğu algısı hikâye kitabında oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bunu, her biri Yahudiliğin bir "yönü" ile ilgili 15 bölüm izlemektedir. Her bölüm, bölümün içeriğini özetleyen kısa bir şiirle sonlanmaktadır. Ayrıca kitapta Komünizm ve Yahudiliğin birbiriyle ilişkili olduğu tezi öne sürülmektedir. Metin, Ernst Hiemer'e¹⁰; çizimler ise Philipp Rupprecht'e¹¹ aittir. Kitap antisemitik propaganda amacını taşımaktadır. Hikâyelerde Yahudi karşıtlığı oluşturabilen çeşitli söylemler yer alabilmektedir. Zehirli Mantar'a benzer, *Yeşil Fundalıkta Tilkiye ve Yemininde Yahudiye Güvenme* (Trau keinem Fuchs auf grüner Heid und keinem Jud auf seinem Eid) adlı farklı bir hikâye kitabı yayımlanmaktadır. Nazi Almanyası'nda 1936 yılında basılan çocuk kitabı, bir anaokulu öğretmeni ve Nazi destekçisi olan Elvira Bauer tarafından yazılmakta ve Rupprecht tarafından resimlendirilmektedir.

4. 1. Birinci Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergelimsel Analizi

Birinci hikâye, "*Para Yahudilerin Tanrısı*" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde üzerinde Almanca *Geld* (Para) yazan büyük bir çuvalın üzerinde oturan iri burunlu erkek görseline yer verilmektedir. Görselde bulunan çuvalın çevresinde taç ve altınlar resmedilmekte, erkeğin elinde de üzerinde altıgen yıldız bulunan bir kitap yer almaktadır. Görselin fonunda ise üzerinde Almanca *Börse* (borsa) yazan bir binanın önünde siyah kıyafetler içerisinde erkeklerin resmedildiği görülmektedir. Hikâyede yer alan görselin altında da "Yahudilerin Tanrısı paradır. Para kazanmak için en büyük suçları işliyor. Paranın kralı oluncaya kadar, büyük bir çuvalın üzerinde oturabilinceye kadar dinlenmeyecek" yazısı

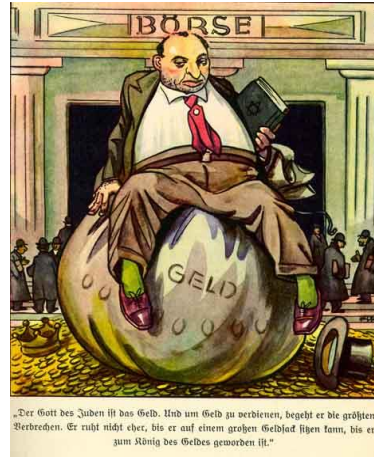
⁹Julius Streicher (1885-1946) NSDAP üyesi, Nazi propagandasının merkezi bir unsuru haline gelen, antisemitik gazete *Der Stürmer*'in kurucusu ve yayıncısıdır.

¹⁰Ernst Hiemer (1900-1974), *Der Stürmer*'in kurucusu Streicher ile yakın çalışan bir Alman yazardır. Hiemer'in üç ana kitabının tümü İkinci Dünya Savaşı'nda yayımlandı ve Yahudi karşıtı temalara sahiptir.

¹¹Philipp Rupprecht (1900-1975) *Der Stürmer*'de Fips mahlasıyla, Yahudi karşıtı karikatürleriyle tanınan bir Alman karikatüristtir.

bulunmaktadır. Göstergelerin dizimlenmesinde ilk öne çıkan para çuvalı ve para çuvalının üzerine oturan adamdır. Düz anlam boyutunda görselde para çuvalının üzerinde oturan bir erkek resmedilmektedir.

Resim 2. Birinci Hikâyeye Ait Görsel

Naziler, Yahudilerin, Alman ekonomisi üzerinde büyük bir nüfuza sahip olduğunu vurgulamakta ve Almanları ekonomik yönden sömürdüğünü iddia etmektedir. Naziler, Yahudileri Alman ekonomisinden uzaklaştırmaya çalışmakta (Kaplan, 1990, s. 584), bu süreçte Yahudi karşıtı konulan yasalardan yararlanmaktadır.

Hikâye kitabının yayınladığı yılda Kristal Gece Olayı meydana gelmekte, bu aşamada Yahudilere yönelik ayrımcı uygulamaların dışında doğrudan eyleme de geçilmektedir. Anlambilimsel boyutta hikâyede Yahudilere yönelik ekonomi odaklı antisemitist mit inşa edilmektedir. Görsel kodlardan çuvalın üzerinde oturmakta olan erkek görselinin Yahudi olduğu ortaya çıkmaktadır. Görselde erkeğin irin burunlu sunulmasından ve elinde tuttuğu kitabın üzerindeki altıgen yıldızdan erkeğin Yahudi olduğu mesajı verilmektedir. Nitekim altıgen yıldız, Yahudilerin simgesi olarak kullanılmakta, Yahudiler ile ilgili antisemitist karikatürlerde ise Yahudiler iri burunlu resmedilmektedir. Yahudinin arkasında bulunan ve üzerinde borsa yazan bina görseli, dünya ekonomisini simgelemektedir. Yahudinin üzerinde bulunduğu para yazan çuval ve çevresinde bulunan taç ve altınlar, Yahudilerin mal varlığının metonimi olarak kullanılmaktadır. Yahudinin, para çuvalının üzerinde oturması, çevresinde altınların olması ve borsa yazan binanın önünde olması ile Yahudilerin dünya ekonomisini elinde tuttuğu mesajı kitlelere verilmektedir.

Edimbilimsel boyutta görselde yazılı kodlar üzerinden de Yahudilerin para kazanmak için her türlü suçu işleyebilecekleri iddia edilmekte ve Yahudilere yönelik Alman eğitiminde nefret oluşturulmaya çalışılmaktadır. Yazılı kodlardan Yahudilerin, Alman ekonomisini de ele geçirme idealinin olabileceği, bu ideali gerçekleştirmek için de suç işleyebileceği düşüncesi meydana gelebilmektedir. Yan anlam boyutunda ekonomi temelli Yahudilere yönelik olumsuz bir algının oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilmektedir. Bu yolla hikâye üzerinden “Yahudiler, Alman toplumunu ekonomik yönden sömürmektedir” şeklindeki mitin inşa edilmesi hedeflenmektedir.

4. 2. İkinci Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

İkinci hikâye, "*İşçi Hartmann Nasıl Nasyonal Sosyalist Oldu*" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde kürsüde konuşmakta olan bir erkek, hemen yanında başka bir erkek ve onu dinlemekte olan diğer erkek görselleri resmedilmektedir. Görsel konuşma yapmakta olan kişi ile yanında bulunan kişinin iri burunlu olarak sunulduğu, kürsünün yanındaki kırmızı perdenin üzerinde de orak-çekiç resimlerinin olduğu görülmektedir. Hikâyede yer alan görselin altında da "*Yahudi söylüyor: „Almanya'yı önemsemiyoruz... Ana şey şu ki, işler bizim için iyi gidiyor...”*" yazısı bulunmaktadır. Görserge olarak doğrudan kürsüde konuşan adama ve orak ve çekiç görseline odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda görselde kürsüde bir adamın önündeki kalabalığa konuşma yaptığı görülmektedir.

Resim 3. İkinci Hikâyeye Ait Görsel

NSDAP, Komünizm ideolojisine karşı propaganda gerçekleştirmektedir (Gülada, Gazi, & Çakı, 2019, s. 1088). Naziler, Almanya için büyük bir tehdit olarak nitelendirdikleri

Komünizm ideolojisinin Yahudiler tarafından Almanya'da ön plana çıkarıldığını savunmaktadır(Goebbels, 2016, s. 92-93).

Hikâyenin yayınlandığı yılda Almanya Komünist Partisi'nin (Kommunistische Partei Deutschlands, KPD) faaliyetleri sonlandırılmakta ve Komünizm ideolojisi, Üçüncü Reich'a¹² yönelik bir tehdit olarak sunulmaktadır. Anlambilimsel boyutta da hikâyede Yahudiler ile Komünizm ideolojisinin özdeşleştirilmeye çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Hikâyedeki görselde yazılı ve görsel kodlar üzerinden nutuk çeken kişinin Yahudi olduğu aktarılmakta, kürsünün yanında bulunan kırmızı perde üzerindeki orak-çekiç ise Komünizm ideolojisini simgelemektedir. Görselde Yahudilerin konuşmalarını dinleyen kişiler ise Komünistler olarak yansıtılmaktadır. Almanya'da Komünizm ideolojisinin Yahudiler tarafından desteklendiği ve Yahudilerin Komünizm ideolojisini Alman yönetiminde hakim kılmak için çalıştığına yönelik mesaj verilmektedir.

Edibilimsel boyutta görselde NSDAP'nin Alman halkına tehdit olarak vurguladığı Komünizm ideolojisinin temelinde Yahudilerin olduğu ileri sürülerek, Komünizm'e yönelik oluşan nefretin Yahudilere kaydırılması amaçlanmaktadır. Görseldeki yazılı kodlardan sözde Yahudilerin liderliğindeki Komünistlerin temel amacının Almanya'nın birliği ve refahı olmadığı, asıl amaçlarının kendi çıkarlarına ulaşmak olduğu mesajı verilmektedir. Yan anlam boyutunda Komünizm ideolojisi üzerinden Yahudilere yönelik olumsuz bir algının inşa edilmeye çalışıldığı belirtilebilmektedir. Bu aşamada hikâye üzerinden "Komünistler, Yahudiler tarafından yönetilmektedir" şeklinde mit inşa edilerek, Alman eğitiminde Komünizm ve Yahudiler özdeşleştirilmektedir. Yahudilerin, Komünizm ideolojisi yoluyla Almanya'da yönetimi ele geçirmeyi amaçlanmadıkları iddia edilmekte, bu yolla Almanların, Komünistlere destek vermemesi ve Yahudileri siyasi arenadan izole etmesi gerektiği mesajı verilmektedir.¹³

¹²Üçüncü Reich (Drittes Reich), Nazi Almanyası'na verilen isim.

¹³NSDAP, 30 Ocak 1933 tarihinde Almanya'da iktidara geldikten sonra ülkede sıkı bir kontrol kurmaya yönelik faaliyette bulunmuş ve bu sırada Almanya Komünist Partisi (Kommunistische Partei Deutschlands, KPD), Nazilerin karşısında olmuştur. 27 Şubat 1933 tarihinde Reichstag'da (Alman Parlamentosu) çıkan yangından sonra KPD'nin ülkedeki etkisi zayıflamış ve NSDAP, ülkenin tek partisi haline gelmiştir. Naziler propaganda faaliyetlerinde Komünizm ideolojisinin Yahudiler tarafından desteklendiğini ileri sürmüş ve Yahudilik ve Komünizm ideolojisi arasındaki ortaklığın Almanya'ya zarar vereceğini iddia etmiştir.

4. 3. Üçüncü Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

Üçüncü hikâye "İsa'nın Yahudiler hakkında söyledikleri" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde Hıristiyanlık inancına göre Hz. İsa'nın çarmıha gerilmiş bir görseline yer verilmekte ve çarmıhın üzerinde INRI¹⁴ yazısı bulunmaktadır. Çarmıhın yanında da Alman yerel kıyafetleri içerisinde bir kadın ve üç çocuk görseli yer almaktadır. Hikâyede yer alan görselin altında da "Bir haç gördüğünüzde Golgota'daki¹⁵ Yahudilerin korkunç cinayetini hatırlayın..." yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak çarmıh, anne ve çocuklara odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda görselde bir çarmıhın önünde bir anne ve iki çocuğu resmedilmektedir.

Resim 4. Üçüncü Hikâyeye Ait Görsel

Naziler, Yahudileri kötülüklerin kaynağı olarak nitelendirmekte ve Almanya'nın maruz kaldığı zor durumun sorumlusu olarak da Yahudileri ön plana çıkarmaktadır (Kaplan, 1999, s. 14). Anlambilimsel boyutta hikâyede de dinsel söylemler kullanılarak Yahudi karşıtı mesajların verilmeye çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Görselde Hıristiyanlık inancına göre Hz. İsa'nın çarmıha gerili temsili üzerinden Yahudilerin Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesine neden olduğu mesajı verilmektedir. Çarmıhın çevresindeki Alman yerel kıyafetleri içerisindeki kişiler, Alman halkının metonimi olarak yer almaktadır.

Edimbilimsel boyutta yazılı kodlarda Golgota'daki Yahudilerin korkunç cinayetini hatırlayın ifadesiyle Hıristiyanlık inancına göre Yahudi din adamlarının, Hz. İsa'yı isyan

¹⁴INRI (Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum), sözde Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesini ifade eden, haçın en üst ucuna yer alan yazıdır. Kelime, *Yahudilerin kralı Nasıralı İsa*, sözcüklerinin kısaltması olarak kullanılmaktadır.

¹⁵Golgota, İncil'den aktarıldığına göre Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği, Kudüs'ün dışında yer alan tepedir.

çıkarmakla suçlayarak, Roma İmparatorluğu'nun Hz. İsa'yı çarmıha gerdiği belirtilmektedir. Böylece Hıristiyanlık inancına göre geçmişte Yahudilerin, Hz. İsa'nın ölümüne yol açtığı söylemi üzerinden Yahudilerin, Hz. İsa'nın ölümünden sorumlu tutulmaya çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Yan anlam boyutunda Hz. İsa'nın ölümü üzerinden Yahudilere yönelik olumsuz bir algının oluşturulmaya çalışıldığı belirtilebilmektedir. "Hz. İsa'nın ölümünden Yahudiler sorumludur" şeklinde mit inşa edilmekte, inşa edilen mit üzerinden Hıristiyanların Yahudilere yönelik olumsuz bir algıya sahip olmalarının amaçlandığı söylenebilmektedir. Bu şekilde "Yahudiler, Hıristiyanlığın düşmanıdır" şeklindeki antisemitist mit de meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.

4. 4. Dördüncü Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

Dördüncü hikâye "İki Kadın, Yahudi Avukatlar Tarafından Nasıl Kandırıldı" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde avukat cübbesi içerisinde, elinde dosya taşıyan, iri burunlu, karşılıklı gülümseyen iki erkek resmedilmektedir. Görselin fonunda mahkeme salonu ve mahkeme salonunda bekleyen iki kadın ile konuşmakta olan iki kişiye yer verilmektedir. Hikâyede yer alan görselin altında da "Eh, Meslektaş Morgenthau, bugün iyi bir iş yaptık", "Azizim, Meslektaş Silberstein. İki Goy¹⁶ kadından güzel parayı aldık ve kendi ceplerimize koyabiliriz" yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak iki avukata odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda görselde mahkemede iki avukat görülmektedir.

Resim 5. Dördüncü Hikâyeye Ait Görsel

¹⁶Tevrat'ta Yahudiler ve Yahudi olmayanlardan bahsedilirken sıkça kullanılan bir kavramdır. Kavrama, hakaret içeren bir anlam da yüklenmektedir.

NSDAP iktidarından sonra Yahudiler kamu istihdamından, tıp, hukuk, öğretmenlik gibi alanlardan uzaklaştırılmakta, ekonomik faaliyetleri ciddi şekilde engellenmektedir (Levine, 1975, s. 251).

Anlambilimsel boyutta hikâyede, avukatlık özelinde Yahudilerin çalışma hayatlarına müdahalenin meşrulaştırılmaya çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Hikâyede görselde yer alan iki avukatın yazılı kodlar üzerinden Yahudi oldukları mesajı verilmektedir. Yine yazılı kodlardan mahkeme salonu olduğu ifade edilen yerde bekleyen iki kadın da Alman halkının metonimi olarak sunulmaktadır. Yahudilerin, Alman kadınlara goy şeklinde hitap etmesi ile Yahudilerin, insanları Yahudiler ve Yahudiler olmayanlar şeklinde iki guruba ayırdığı ve Yahudi olmayanlara ikinci sınıf insan olarak muamele ettiği iddia edilmektedir.

Edibilimsel boyutta hikâyede Yahudilerin, Alman halkına her türlü kötülüğü yapabileceği ve yaptıkları kötülükleri de kendilerince meşrulaştırabilecekleri ifade edilmektedir. Böylece hikâyede Yahudiler, Alman toplumu için potansiyel tehditler olarak kitlelere sunulmaktadır. Yan anlam boyutunda Yahudilerin, sözde kendi dışındakileri kandırabildiği ileri sürülmektedir. Hikâye üzerinden "Yahudiler, Yahudi olmayanları kandırmayı bir hak olarak nitelendirmektedir" şeklinde mit inşa edilmektedir. İnşa edilen mit yoluyla Yahudilerin Alman halkını kendi çıkarları için kandırabildiği, bu nedenle Almanların, Yahudilere güven duymaması, onlarla iş yapmaması gerektiği mesajı verilmektedir. Diğer yandan mit üzerinden Nürnberg Yasaları kapsamında, Yahudilerin bazı meslekleri yapmalarının yasaklanmasının, Alman toplumunda meşrulaştırılmaya çalışıldığı ortaya çıkmaktadır.

4. 5. Beşinci Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergibilimsel Analizi

Beşinci hikâye "Talmud nedir" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde cübbe içerisinde, kitap okuyan bir erkek ile yine cübbe içerisinde elinde kitap olan ve kitap okuyan erkekten daha yaşlı olan başka bir erkeğe yer verildiği görülmektedir. Kitap okuyan erkeğin bulunduğu masada altıgen yıldız, masanın hemen yanında da yedi mumlu bir şamdan ve fonda bir parşömen resmedilmektedir. Hikâyede yer alan görselin altında da "Talmud'da"¹⁷ şöyle yazılmıştır: 'Sadece Yahudi insandır. Yahudi olmayan insanlara insan değil hayvanlar denir.' Yahudiler Yahudi olmayanları hayvan olarak gördüğümüz için onlara sadece Goy

¹⁷Talmud, Yahudi efsanelerini, tören kurallarını ve medeni kanunu içeren dini metinleri ifade etmektedir.

diyoruz” yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak altıgen yıldız, yedi kollu şamdan, kitaplar ve erkek görsellerine odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda görselde kitap okuyan bir kişi ve kitap tutan bir kişinin olduğu görülmektedir.

Resim 6. Beşinci Hikâyeye Ait Görsel

Nazilerin iktidarında Yahudilere yönelik olumsuz algılar, Yahudilerin Almanya'da yaşamını önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. Yahudiler, Nazi rejiminde dışlanmakta ve hatta şiddete maruz kalabilmektedir (Gerson, 2001, s. 184). Anlambilimsel boyutta doğrudan Yahudilerin dışlanmasına neden olabilecek Yahudi karşıtı algının hikâyede inşa edilmeye çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Hikâyede gerek yazılı kodlardan gerekse Yahudileri simgeleyen altıgen yıldız ve yedi mumlu şamdandan, görseldeki kişilerin Yahudi olduğu ortaya çıkmaktadır. Görseldeki yazılardan Yahudilerin, kendilerini diğer insanlardan üstün tuttıkları ve diğer insanları insan olarak nitelendirmedikleri iddia edilmektedir.

Edibilimsel boyutta hikâye üzerinden doğrudan Yahudilerin, Yahudi olmayanları insan olarak nitelendirmedikleri iddia edilerek, Almanların Yahudilere yönelik nefret duymaları ve onları buldukları ortamdan dışlamaları amaçlanmaktadır. Yan anlam boyutunda Yahudilerin, sözde diğer insanları dışladığı ileri sürülmektedir. Hikâyede "Yahudiler, Yahudi olmayanları dışlamaktadır" şeklinde mit inşa edilmekte, inşa edilen mit üzerinden Almanların, Yahudiler tarafından dışlandığı hissine kapılması amaçlanmaktadır. Bu şekilde hikâyede Almanların da Yahudileri buldukları ortamdan dışlamaları gerektiğine yönelik çıkarımda bulunmaktadır. Karikatürde hoca-talebe ilişkisi olduğu ileri sürülebilmektedir. Yahudi talebelerin Talmut düşüncesi etrafında eğitildiği iddia

edilebilmektedir. Bu şekilde Alman öğrencilerin Yahudilere karşı olumsuz bir algıyla yetiştirilmelerinin meşrulaştırılmaya çalışıldığı söz konusu olabilmektedir.

4. 6. Altıncı Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

Altıncı hikâye "Yahudiler Bize Nasıl Geldi" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde aralarında konuşmakta olan, çuval ve sandık taşıyan, sakallı, fötr şapkalı ve iri burunlu üç erkeğe yer verilmektedir. Posterin fonunda ise yerel Alman evleri ve Alman yerel kıyafetleri içerisinde insanlar resmedilmektedir. Hikâyede yer alan görselin altında da "Bu adamlara bir bakın! Bitlerin istila ettiği sakallar! Pis, çıkıntılı kulaklar..." yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak üç erkek görseline odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda görselde bir caddede konuşmakta olan birkaç erkeğin olduğu görülmektedir.

Resim 7. Altıncı Hikâyeye Ait Görsel

Nazizm ideolojisindeki ırksal ayırımı Yahudiler, Almanlara atfedilen saf ırkın dışında tutulmakta ve alt insan (Untermensch) olarak tabir edilmektedir (Bytwerk, 2005, s. 38). Naziler, Yahudilerin fiziksel olarak ari ırkın özelliklerini yansıtmadıklarını belirtmekte, diğer yandan yıkanmadıkları, pis oldukları, bu yüzden de hastalık taşıdıkları iddialarında bulunmaktadır. Anlambilimsel boyutta hikâyede Yahudilerin, ari ırk olarak atfedilen Almanlardan farklı oldukları vurgulanmaktadır. Hikâyede yer alan üç kişinin gerek yazılı gerekse görsel kodlardan Yahudi oldukları mesajı verilmektedir. Görselde Alman mimarisini yansıtan yapılar, Alman şehirlerinin, Alman yerel kıyafetlerini giyen insanlar ise Alman halkının metonimi olarak kullanılmaktadır. Görselde yer alan Yahudiler ise Almanya'da yaşayan Yahudileri temsil etmektedir.

Edimbilimsel boyutta yazılı kodlar üzerinden Almanların, Yahudilerden uzak durmaları, onları buldukları ortamdaki dışlamaları ve sosyal çevrelerinden izole etmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır. Yan anlam boyutunda sözde Yahudilerin pis ve kirli olduğu iddia edilerek, Alman toplumundan farklı olduğu ileri sürülmektedir. Hikâye üzerinden "Yahudiler, pistir ve hastalık taşımaktadır" şeklinde mit inşa edilmektedir. İnşa edilen mit üzerinden Almanların Yahudilere yönelik nefret duymalarının ve Yahudilerin, Alman toplumundan izole edilmesinin meşrulaştırılmaya çalışılması hedeflenmektedir. Yahudilerin, kirli ve pis olduğu iddiaları insanların Yahudilerin temizlikleri konusunda ön yargıya kapılmalarına yol açabilmektedir. Bu şekilde insanlarda Yahudilerin yıkanmadıklarına ve temizliklerine önem vermediklerine yönelik algının oluşması söz konusu olabilmektedir.

4. 7. Yedinci Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

Yedinci hikâye "Zehirli Mantar" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde ormanda Alman yerel kıyafetleri içerisinde bir anne kadın ve bir erkek çocuk resmedilmektedir. Görselde çevresinde mantarlar bulunan erkek çocuğun elindeki mantarı kadına uzattığı, elinde sepet bulunan kadının da işaret parmağıyla mantarı gösterdiği yansıtılmaktadır. Hikâyede yer alan görselin altında da "Zehirli mantarlardan yenilebilir bir mantarı ayırt etmek genellikle zor olduğu gibi, Yahudiye dolandırıcı ve suçlu olarak tanımak da çok zor..." yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak anne ve çocuk görsellerine odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda hikâyede ormanda mantar toplayan bir anne ve çocuğa yer verildiği görülmektedir.

Resim 8. Yedinci Hikâyeye Ait Görsel

NSDAP'nin iktidara gelmesinden hemen sonra Yahudiler, yeni yönetimin uyguladığı ayrımcılığa maruz kalmakta ve Yahudilere yönelik açık bir nefret yansıtılmaktadır (Heideman, 2016, s. 6).

Anlambilimsel boyutta hikâyede Yahudilere yönelik ayrımcılık ve nefretin konu edinildiği ortaya çıkmaktadır. Hikâyede kadın ve erkek çocuğungiydiği Alman yerel kıyafetlerinin Almanların metonimi olarak kullanıldığı söylenebilmektedir. Yazılı kodlarda, insanların hangi mantarın zehirli olup olmadığını ayırt etmesinin güç olduğu belirtilmekte, benzer şekilde Yahudilerin de işledikleri suçların ortaya konmasının güç olduğu iddia edilmektedir. Bu şekilde hikâye üzerinden sözde tüm Yahudilerin potansiyel birer suçlu olduğu söylenmekte ve işledikleri suçları da gizledikleri aktarılmaktadır.

Edibilimsel boyutta hikâye üzerinden doğrudan tüm Yahudiler, suçlu olarak itham edilmektedir. Yahudilerin suçlu olarak tanımlanmalarının güç olduğu, buna karşılık Almanların, suçlular ile birlikte yaşadıkları iddia edilmekte, bu yolla Almanların, Yahudilere yönelik önyargılı olmaları gerektiği mesajı verilmektedir. Özetle yan anlam boyutunda sözde Yahudilerin, Alman toplumu içerisindeki tehditlerinin ortaya çıkarılmasının zor olduğu ileri sürülmektedir. Hikâye üzerinden "Tüm Yahudiler suç işlemektedir" şeklinde mit inşa edilmektedir. İnşa edilen mit yoluyla Almanların, tüm Yahudileri suçlu olarak nitelendirmeleri ve Alman toplumundan Yahudilerin izole edilmesini sağlayan politikalara destek vermeleri amaçlanmaktadır.

4. 8. Sekizinci Hikâyenin Görseli ve Alt Metninin Göstergebilimsel Analizi

Sekizinci hikâye "Bir Alman Köylüsü Ev ve Çiftlikten Nasıl Sürüldü" başlığını taşımaktadır. Sözdizimsel boyutta görselde Alman yerel kıyafetleri içerisinde tarlada çalışmakta olan bir erkek ve yanında kitap ve testi taşıyan bir çocuk resmedilmektedir. Görselde yine Alman yerel kıyafetleri içerisinde elinde orak bulunan bir kadın ve erkeğin, fotr şapkalı ve bastonlu, başını mendille silen bir erkek ile konuştuğu yansıtılmaktadır. Hikâyede yer alan görselin altında da "Baba, bir gün kendi çiftliğim olduğunda hiç bir Yahudi evime giremeyecek..." yazısı bulunmaktadır. Gösterge olarak çiftçilere odaklanılabilmektedir. Düz anlam boyutunda incelendiğinde hikâyedeki görselde tarlada çalışan çiftçilerin resmedildiği ortaya çıkmaktadır.

Resim 9. Sekizinci Hikâyeye Ait Görsel

NSDAP tarafından 1935 yılında çıkarılan Nürnberg Yasaları çerçevesinde Yahudiler, belirli haklardan mahrum bırakılmakta ve Alman toplumundan dışlanmaktadır(Ward Sr, 2010, s. 62).

Anlambilimsel boyutta hikâyede Yahudilerin Alman toplumundan dışlanmasının ele alındığı ortaya çıkmaktadır. Özellikle hikâyenin başında verilen “Bu hikâye, bir Alman köylüsünün, tefecilik çıkarlarını uygulayan, köylüyü mahveden ve onu çiftliğini satmaya zorlayan Yahudi bir finansör tarafından topraklarından ve çiftliğinden nasıl sürüldüğünü anlatıyor” şeklindeki açıklama, hikâyenin Yahudilere yönelik ne yönde olumsuz bir algı inşa edildiği bilgisini vermektedir. Hikâyede yazılı kodlardan Alman yerel kıyafetleri içerisinde, tarlada çalışmakta olan erkek ile yanında bulunan çocuğun, baba ve oğul olduğu anlaşılmaktadır. Her ikisinin de, Alman yerel kıyafetleri giyen diğer erkek ve kadın ile birlikte hikâyede Almaların metonimi olarak kullanıldıkları anlaşılmaktadır. Görseldeki yazılardan da fötr şapkalı ve bastonlu erkeğin Yahudi olduğu aktarılmaktadır.

Edibilimsel boyutta hikâyede erkek çocuğun babasına, gelecekte Yahudileri çevresinden uzak tutacağını bildirmesi ile Yahudilerin Alman toplumundan dışlanmakta olduğu mesajı verilmektedir. Hikâyede Yahudilerin toplum tarafından dışlanmasının gerekçesi olarak Yahudilerin tefecilik yaptığı ve tefecilik üzerinden Alman halkına zarar verdiği iddiası ön plana çıkarılmaktadır. Hikâye üzerinden Yahudilerin, Almanları ekonomik yönden etkisi altına alabildiği ve onların mağdur olmalarına yol açabildiği ileri sürülmektedir. Söylemin erkek bir çocuk üzerinden aktarılması ile gelecek nesillerin Yahudi karşıtı olacağı ve Yahudileri Almanya'dan uzaklaştıracağı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Özetle yan

anlam boyutunda Yahudilerin, Alman çiftçileri için bir tehdit oluşturduğu ileri sürülmektedir. Hikâye üzerinden "Yahudiler, Alman toplumundan dışlanmalıdır" miti inşa edilerek, Almanların huzuru ve refahı için Yahudilerden uzak durması gerektiği mesajı verilmektedir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında incelenen sekiz hikâyenin her birinde farklı içerikte antisemitist mitin inşa edildiği ortaya çıkmaktadır. Hikâye kitabında Yahudiler, Almanlardan farklı olarak sunularak, Alman toplumsal ve kültürel yapısı içerisinde ötekileştirilmekte, Yahudilerin, Alman halkının menfaatini düşünmediği, yalnızca kendi çıkarlarını ön planda tuttuğu mesajı verilmektedir. İnşa edilen mitlerde farklı bağlamlar üzerinden Yahudilere karşı nefret söylemine yer verilmekte, Yahudiler, Alman toplumu için tehdit olarak sunulmakta, bu şekilde Almanların buldukları ortamlardan Yahudileri dışlamalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Hikâye kitabı üzerinden Nazizm ideolojisinin antisemitist mitlerinin Alman eğitiminde hâkim kılınmasına ve Almanların, tehdit olarak sunulan Yahudilere karşı harekete geçmesine çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. 1938 yılında yayınlanan hikâye kitabındaki antisemitist mitler, 1935 yılında çıkan Nürnberg Yasaları'ndaki Yahudilere yönelik ayrımcı politikaları Alman toplumunda meşrulaştırmaya hizmet etmektedir. Bu noktada Nürnberg Yasaları'ndaki maddeler ile ilgili olarak "Yahudiler, Alman toplumunu ekonomik yönden sömürmektedir" miti üzerinden Yahudilerin ekonomik alandan sınırlandırılmasının; "Yahudiler, Yahudi olmayanları kandırmayı bir hak olarak nitelendirmektedir" miti üzerinden Yahudilerin çeşitli mesleklerde çalışmasının yasaklanmasının; "Yahudiler, pistir ve hastalık taşımaktadır" miti üzerinden Yahudilerin ari ırk olarak kabul edilen Alman vatandaşları ile evlenmesinin önüne geçilmesinin ve "Yahudiler, Alman toplumundan dışlanmalıdır" miti üzerinden de ırksal olarak sınıflandırılmaya gidilmesinin meşrulaştırılmasına çalışılmaktadır. Aynı zamanda hikâye kitabının, yayınlanmasından kısa bir süre sonra meydana gelen Kristal Gece Olayı'nı tetikleyen antisemitist mitleri de Alman eğitiminde inşa ettiği ortaya çıkmaktadır. Bu aşamada hikâye kitabındaki, "Komünistler, Yahudiler tarafından yönetilmektedir", "Hz. İsa'nın ölümünden tüm Yahudiler sorumludur", "Yahudiler, Yahudi olmayanları dışlamaktadır" ve "Tüm Yahudiler suç işlemektedir" şeklinde antisemitist mitlerin, Almanların Yahudilere karşı nefret duymasına yol açabildiği ve şiddet eylemlerini tetikleyici bir rol oynayabildiğinden sözü edilebilmektedir. Farklı konular üzerinden oluşturulan mitler, Yahudilere yönelik ekonomik,

siyasal ve hatta dinsel nedenler üzerinden olumsuz algıların oluşmasına yol açabilmektedir. Bunun dışında kimi Yahudilerin günlük hayatta yaptığı iddia edilen eylemleri üzerinden de Yahudilere karşı önyargının meydana gelmesi söz konusu olabilmektedir.

Yahudilere yönelik hikâye kitabı üzerinden inşa edilmeye çalışılan olumsuz algılar, günlük yaşamın birer gerçekliğiymiş gibi çocuklara aktarılmaktadır. Ayrıca hikâyelerde yer alan ve Yahudileri olumsuz şekilde sunan ifadeler üzerinden genelleme yapılması söz konusu olabilmektedir. Diğer yandan hikâyelerin bir kısmında herhangi bir simge veya metafor kullanılmadan doğrudan Yahudilere atfedilen insan görselleri üzerinden Yahudilerin temsil edildiği ortaya çıkmaktadır. Hikâyelerde Yahudiler, bir avukat, bir tefeci veya bir hatip olarak yer almaktadır. Bu şekilde hikâyelerde Yahudilerle günlük hayatta çeşitli ortamlarda karşılaşılabilmesi ve onlara karşı dikkat olunması gerektiği mesajı verilmektedir. Diğer bir deyişle Yahudilerin, Alman toplumu içerisinde olduğu ve onlara karşı bilinçli hareket edilmesi gerektiğine yönelik algı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Hikâyelerdeki söylemlerin Nazi Almanyası'ndaki antisemitist *Der Stürmer* gazetesinin söylemleriyle benzerlik taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Yine hikâyelerdeki söylemlerin Nazi Almanyası'nın Avrupa kıtasında etkili olduğu dönemde kullanılan antisemitist propaganda posterlerinde yer alan söylemlere de yakın olduğu söylenebilmektedir. Bu şekilde Zehirli Mantar hikâye kitabındaki antisemitist söylemlerin çeşitli Nazi yanlısı yayınlarla aynı doğrultuda olduğu sonucuna varılabilmektedir.

Hikâye kitabı üzerinden Alman çocukların, doğrudan Nazizm ideolojisindeki antisemitist söylemleri benimsemesinin ve Yahudilerden uzak durmasının amaçlandığı ortaya çıkmaktadır. Özellikle çalışma kapsamında ele alınan son hikâyede Alman çocuğun, babasına gelecekte çiftliği olursa Yahudileri çiftliğine almayacağını söylemesi ile Nazizm ideolojisi altında idealize edilen antisemitist Alman çocuğunu yansıtılmaktadır. Bu aşamada Nazi rejimi, yeni Alman nesillerine kendi ideolojik söylemlerini hâkim kılmaya ve Yahudilere yönelik yürütülen ve gelecekte daha da radikalleşecek olan uygulamalarını Alman toplumsal ve kültürel yaşantısında meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Bu şekilde Nazi rejimine bağlı, sorgulamayan ve üstlerinin emirlerini doğrudan uygulayan bir Alman neslinin yetiştirilmesi planlanmaktadır. Hikâye kitabı, Yahudilerin neden Almanya'da yaşamaması gerektiğine yönelik meşrulaştırıcı algıları inşa etmeye çalışmaktadır. Ayrıca hikâye kitabının antisemitist *Der Stürmer* gazetesinin *Die Juden sind unser Unglück!* (Yahudiler bizim talihsizliğimiz!) şeklindeki mottosunu destekleyici bir içeriğe sahip olduğu belirtilebilmektedir. Bu aşamada

suçlayıcı bir üslup kullanılarak Yahudilerin, Alman toplumundan dıŐlanmalarının önünü açabilecek söylemlerin ortaya konulduğu ileri sürülebilmektedir. Özetle hikâye kitabındaki antisemitist söylemlerin Nazi rejiminin YahudikarŐtı uygulamalarına meşrulaştırıcı bir zemin oluşmasına yol açabileceği söylenebilmektedir.

Çalışma Zehirli Mantar hikâye kitabı özelinde Alman eğitiminde hakim kılınmaya çalışılan antisemitist mitlere ışık tutulması bakımından önem taşımaktadır. Gelecek çalıŐmaların antisemitist mitlerin Alman eğitimindeki inşasını farklı materyaller üzerinden, Zehirli Mantar hikâye kitabının analizi sonucu elde edilen bulgular ile karŐılaŐtırmalı olarak incelemesi alana katkı sağlayacaktır.

EXTENDED ABSTRACT

Radical changes were experienced in German social and cultural life during the period when the National Socialist German Workers' Party (NSDAP) was in power in Germany (1933-1945). Especially anti-Semitic rhetoric is dominant in Germany and myths that offer Jews as enemies are being built in German education with the government of NSDAP. The Nazis try to legitimize their anti-Jewish policies in Germany before the Germans through the built myths.

The Nazis are especially active in the adoption of anti-Semitic myths of German students studying under the ideology of Nazism in schools. Antisemitist materials come to the forefront in the German education system and the German students are aimed to characterize Jews as the national enemies of the Germans. In this process, an antisemitist story book called *Der Giftpilz* (Poisonous Mushroom) was published in 1938 by one of the leading names of NSDAP, Julius Streicher. In the storybook, Jews are presented as threats to German social, economic and cultural life, and German children are warned against this so-called threat. Due to the harsh antisemitist rhetoric it contains, the Poisonous Mushroom storybook becomes a symbol of anti-Semitism built in German education in Nazi Germany. On the other hand, the storybook is a concrete proof of the effect of Antisemitism on the system of German education under the ideology of Nazism.

The main argument of the study is that the ideology of Nazism adopted by NSDAP, which was in power between 1933-1945 in Germany, was adapted to the German education system through books used as additional materials. In this study, it is aimed to reveal the

antisemitist myths built in German education through the Poisonous Mushroom story book and to explain how the myths built serve the purposes of NSDAP. Eight stories that are thought to reflect the universe of the study in the Poisonous Mushroom story book are selected as samples, and the story book is analyzed by using the semiotics method, which is one of the qualitative research methods, in the context of the visual codes and summaries of the story. While the analysis of the indicators in the story is carried out through the semiotics concepts of linguist Charles William Morris, the myths built in German education are analyzed in the light of the mythology of linguist Roland Barthes.

The study is important in terms of shedding light on antisemitist discourses in the Nazi Germany period, explaining how Jews were presented as enemies in German education and revealing how the anti-Semitic policies carried out by NSDAP through the built myths. On the other hand, the main limitation of the study is that the antisemitist myths built through the German education system are presented only through the Poisonous Mushroom storybook and only eight stories.

It turns out that the antisemitist myth with different contents was built in each of the eight stories examined within the scope of the study. In the storybook, the Jews are presented differently from the Germans, and they are marginalized within the German social and cultural structure. In the built myths, hate speech against Jews is given in different contexts, Jews are presented as a threat to the German society, in this way it is aimed to ensure that the Germans exclude Jews from their environment.

It is revealed through the storybook that the anti-Semitic myths of the Nazism ideology are dominated in German education and the Germans are tried to act against the Jews presented as threats. The antisemitist myths in the story book published in 1938 serve to legitimize the discriminatory policies towards Jews in the Nuremberg Laws of 1935 in German society.

It is revealed through the storybook that German children are aimed at directly adopting antisemitist discourses in the ideology of Nazism and avoiding Jews. Especially in the last story discussed in the context of the study, the German child is reflected in the antisemitist German boy, idealized under the ideology of Nazism, by telling his father that he will not host the Jews into his farm in the future. At this stage, the Nazi regime try to

legitimize its own ideological discourses to the new German generations and to legitimize their practices that will be further radicalized towards the Jews in the German social and cultural life. In this way, a German generation is planned to be brought up under the Nazi regime, not questioning and directly following the orders of their superiors. The study is important in terms of shedding light on the antisemitist myths that are tried to be mastered in German education specifically for the Poison Mushroom storybook.

KAYNAKÇA

- Arıca, F. A. (2019). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Mao Zedong döneminde spor yayıncılığı üzerine inceleme. *TRT Akademi*, 4 (8), 392-408.
- Aşkan, H., & Mermer Üzümlü, A. (2020). Soğuk Savaş Dönemi'nde Özgür Avrupa Radyosu'nu konu alan "Gerçekliğin Kuleleri" adlı kısa film üzerine inceleme. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 71-92.
- Avcı, Ö. (2018). Propaganda çeşitleri. M. Karaca, & C. Çakı (Dü) içinde, *İletişim ve propaganda* (s. 75-114). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Barthes, R. (2015). *Bir deneme bir ders: Eiffel Kulesi ve açılış dersi* (2 b.). (M. Rifat, & S. Rifat, Çev.) İstanbul: İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş söylenler* (4 b.). (T. Yücel, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Barthes, R. (2017). *Görüntünün retoriği, sanat ve müzik* (2 b.). (A. Koş, & Ö. Albayrak, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barthes, R. (2016a). *Göstergebilimsel serüven* (8 b.). (M. Rifat, & S. Rifat, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barthes, R. (2016b). *S/Z*. (S. Öztürk Kasar, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Blackburn, G. W. (2012). *Education in the Third Reich: race and history in Nazi textbooks*. New York: SUNY Press.
- Blackburn, G. W. (1980). The portrayal of Christianity in the history textbooks of Nazi Germany. *Church History*, 49 (4), 433-445.
- Bodó, B. (2003). Foreign students in Nazi Germany. *East European Quarterly*, 37 (1), 19-50.
- Boschki, R., Reichmann, B., & Schewendemann, W. (2015). Towards a new theory of holocaust remembrance in Germany: education, preventing antisemitism, and advancing human rights. Z. Gross, & E. D. Stevick (Dü) içinde, *As the witnesses fall silent: 21st century holocaust education in curriculum, policy and practice* (s. 469-488). Cham: Springer.
- Brickman, W. W. (1985). Nazi negation at Nuremberg: the racial laws of 1935 and German education. *Western European Education*, 17 (2), 3-15.

- Bytwerk, R. L. (2015). Believing in “inner truth”: the protocols of the elders of Zion in Nazi propaganda, 1933–1945. *Holocaust and Genocide Studies*, 91 (1), 212-229.
- Bytwerk, R. L. (2005). The argument for genocide in Nazi propaganda. *Quarterly Journal of Speech*, 91 (1), 37-62.
- Calvin. (2020). 14, 2020 tarihinde Zehirli Mantar hikâye kitabının görselleri: <https://research.calvin.edu/german-propaganda-archive/thumb.htm> adresinden alındı
- Cochavi, Y. (1988). Arming for survival: Martin Buber and Jewish adult education in Nazi Germany. *Holocaust and Genocide Studies*, 3 (1), 55-67.
- Çakı, C., Gazi, M. A., & Çakı, G. (2019). Nazi Almanyası işgalindeki Polonya'da propaganda posterleri üzerinden Yahudilere karşı nefret söylemi inşası. *Selçuk İletişim*, 12 (2), 781-812.
- Çalışkan, S. (2020). Nazi Almanyası işgali altındaki Sırbistan'da komünizm karşıtı kullanılan propaganda posterlerinin göstergebilimsel analizi. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5 (9), 96-112.
- Çalışkan, S., & Yılmaz, M. B. (2020). Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde Basında Yer Alan Propaganda Posterleri Üzerinden Vladimir Lenin'in Kült Liderlik İnşası. *Ermeni Araştırmaları* (65), 75-100.
- Demichele, M. D. (1971). The Nazi pattern of education in Third Reich Germany. *The Social Studies*, 62 (1), 3-7.
- Dündar, G. (2019). Mussolini İtalyası'nda spor konulu propaganda posterleri üzerine bir çalışma. *TRT Akademi*, 4 (8), 308-324.
- Fiske, J. (2017). *İletişim çalışmalarına giriş* (5 b.). (S. İrvan, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Gazi, M. A., Çakı, C., Gülada, M. O., & Çakı, G. (2020). Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Devrimi Sürecinde Okuma Alışkanlığının Propaganda Posterlerinde Sunumu. *Türk Kütüphaneciliği*, 34 (3), 406-431.
- Gerson, J. M. (2001). In between states: national identity practices among German Jewish immigrants. *Political Psychology*, 22 (1), 179-198.
- Goebbels, J. (2016). *Gerçek yüzüyle Komünizm ve teori ve pratikte Bolşevizm*. (Z. Köroğlu, Çev.) İstanbul: Bilge Karınca Yayınları.
- Graham, C. C. (1993). ‘Olympia’ in America, 1938: Leni Riefenstahl, Hollywood, and the Kristallnacht. *Historical Journal of Film, Radio and Television*, 13 (4), 433-450.
- Gülada, M. O., Gazi, M. A., & Çakı, C. (2019). Nazi propagandasının ulusal seferberlikte idealize ettiği Alman genç kızları: “Das Deutsche Mädel” dergisi üzerine inceleme. *Erciyes İletişim*, 6 (2), 1079-1100.
- Heideman, R. D. (2016). Legalizing hate: the significance of the Nuremberg Laws and the post-war Nuremberg trials. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 39, 5-24.

- Herf, J. (2005). The “Jewish war”: Goebbels and the antisemitic campaigns of the Nazi propaganda ministry. *Holocaust and Genocide Studies*, 19 (1), 51-80.
- Horn, D. (1976). The Hitler youth and educational decline in the Third Reich. *History of Education Quarterly*, 16 (4), 425-447.
- Horn, D. (1973). Youth resistance in the Third Reich: a social portrait. *Journal of Social History*, 7 (1), 26-50.
- Jantzen, K., & Durance, J. (2011). Our Jewish Brethren: Christian responses to Kristallnacht in Canadian mass media. *Journal of Ecumenical Studies*, 46 (4), 537-548.
- Kaplan, M. A. (1999). *Between dignity and despair: Jewish life in Nazi Germany*. The United Kingdom: Oxford University Press.
- Kaplan, M. A. (1990). Jewish women in Nazi Germany: daily life, daily struggles, 1933-1939. *Feminist Studies*, 116 (3), 579-606.
- Karaca, M., Gazi, M. A., & Çakı, C. (2020). Kore Savaşı ekseninde ABD-Çin ilişkilerinin Çin propaganda posterleri üzerinden analizi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (2), 1142-1156.
- Kater, M. H. (1974). The reich vocational contest and students of higher learning in Nazi Germany. *Central European History*, 7 (3), 225-261.
- Levine, H. S. (1975). A Jewish collaborator in Nazi Germany: the strange career of Georg Kareski, 1933–37. *Central European History*, 8 (3), 251-281.
- Lévi-Strauss, C. (2013). *Mit ve anlam*. (G. Y. Demir, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.
- McKale, D. M. (1975). Hitlerism for export! the Nazi attempt to control schools and youth clubs outside Germany. *Journal of European Studies*, 7 (3), 239-253.
- McNab, C. (2015). *Hitler'in ordusu, Nazi savaş makinesinin tarihi, 1939-1945*. (O. Doğan, Çev.) İstanbul: Timaş Yayınları.
- Occleshaw, M. E. (1985). The “stab in the back”—myth or reality? *The RUSI Journal*, 130 (3), 49-54.
- Ofer, D. (2001). The education of Jewish children in Warsaw during the Nazi occupation. J. Roth, & E. Maxwell (Dü) içinde, *Remembering the future: the holocaust in an age of genocide* (s. 289-301). Basingstoke, UK and New York, NY: Palgrave.
- Pegelow, T. (2006). Determining ‘people of German blood’, ‘Jews’ and ‘Mischlinge’: the reich kinship office and the competing discourses and powers of Nazism, 1941–1943. *Contemporary European History*, 15 (1), 43-65.
- Pine, L. (1996). The dissemination of Nazi ideology and family values through school textbooks. *History of Education*, 25 (1), 91-109.

- Redmann, J. (1998). "Läßt sich daraus was lernen?" children's literature, education, and ideology in the Weimar Republic and Nazi Germany. *Die Unterrichtspraxis/Teaching German*, 131-137.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı göstergebilim sözlüğü: kavramlar, yöntemler, kuramcılar, okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Schuch, J. (2017). Negotiating the limits of upbringing, education, and racial hygiene in Nazi Germany as exemplified in the study and treatment of Sinti and Roma. *Race Ethnicity and Education*, 20 (5), 609-623.
- Silver, J. (2015). *Education of Jewish children in Nazi occupied areas between 1933-1945*. The United States: Fielding Graduate University.
- Simon, E. (1956). Jewish adult education in Nazi Germany as spiritual resistance. *The Leo Baeck Institute Yearbook*, 1 (1), 68-104.
- Smith, R. B. (1988). Anti-semitism and Nazism: reconciling Fromm and Goldhagen. *American Behavioral Scientist*, 41 (9), 1324-1362.
- Şahan, S. (2020). Sovyetler Birliği'nde Batı Blok'unun radyo yayınlarının karikatürler üzerinden eleştirisi. *TRT Akademi*, 5 (9), 270-291.
- Ward Sr, M. (2010). The ethic of exigence: information design, postmodern ethics, and the holocaust. *Journal of Business and Technical Communication*, 24 (1), 60-90.
- Wegner, G. P. (1991). Schooling for a new mythos: race, anti-semitism and the curriculum materials of a Nazi race educator. *Paedagogica Historica*, 27 (2), 188-213.
- Wolf, A. (2010). *Higher education in Nazi Germany RLE responding to Fascism: or education for world conquest*. The United Kingdom: Routledge.
- Yılmaz, M. B., Çakı, C., & Gazi, M. A. (2020). Nazi Almanyası işgalindeki Sırbistan'da antisemitist propaganda faaliyetleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 441-450.
- Yurdakul, A., & Alperen, A. (2019). Nazi Almanyası'nda çocuk kitaplarının propaganda aracı olarak kullanılmasına dair bir örnek: Der Giftpilz (Zehirli Mantar). *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 15-34.